

VERTROUWELIJK

26 OKT. 2001

Deze rubricering is
beëindigd na 50 jr.

148301

14.6.62

Stg. GEHEIM

MAANDOVERZICHT

No 5 1962

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

V E R T R O U W E L I J K

Maandoverzicht no. 5 - 1962

102

(Tijdvak 1-5-1962 t/m 31-5-1962)

I N H O U D

Blz.

I.	<u>Communisme Internationaal</u>	
	De reacties van de Italiaanse Communistische Partij op het XXIIste CPSU-congres en de verguizing van Stalin.....	1
	De bewogen CC-zitting van november 1961 der PCI.....	2
	Structurele vraagstukken onder de loupe.....	4
II.	<u>Activiteiten van de CPN</u>	
	De stembus-uitslag van 30 mei 1962.....	9
	Verkiezingsresultaten van de CPN provinciegewijs bezien.....	10
	De kwestie Nieuw-Guinea.....	13
	De stakingen in Spanje.....	14
III.	<u>Activiteiten van de communistische hulporganisaties</u>	
	De Pinkster-protestfietstocht tegen de opslag van atoomwapens.....	16
	De botsende standpunten in de communistische vredesbeweging; enige matiging bespeurbaar ter zitting van het WVR-presidium in maart 1962 te Wenen.....	17
IV.	<u>Communistische activiteiten in het bedrijfsleven</u>	
	Het Nederlandse Verbond van Vakverenigingen en de communisten.....	19
	Ongewijzigde CPN-koers ondanks anti-intredeparagraaf van het NVV.....	19
V.	<u>Overige groeperingen</u>	
	Negatieve uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen voor de SWP.....	23
	Na de Statenverkiezingen nog toegenomen PSP-winst; reeds 72 zetels in 64 gemeenten.....	23
	<u>Overzicht reizen</u> van extremisten uit of naar Nederland.....	25
	<u>Overzicht stakingen</u> mei 1962.....	27
	<u>Agenda</u>	28

H O O F D S T U K ICOMMUNISME INTERNATIONAALPCI-reacties op de Stalinverguizing

Na de tweede wereldoorlog is de Italiaanse Communistische Partij erin geslaagd brede lagen der bevolking aan zich te binden. Zoals in het vorige MO reeds werd vermeld, groeide de PCI uit tot de grootste communistische partij van West-Europa. Zij begon zich van medio 1956 af, in tegenstelling tot bijvoorbeeld de Franse zusterpartij, in het openbaar intensief bezig te houden met de achtergronden van de destalinisatie in de Sowjet-Unie. Het was partijleider Togliatti zelf die in juni 1956 - na het XXste CPSU-congres - het befaamde interview aan "Nuovi Argomenti" verleende. Daarin werd aangedrongen op een diepgaande analyse van al hetgeen had geleid tot de "dwalingen" van Stalin en zijn medewerkers. (MO 4-1962, blz. 4)

De Italiaanse communisten, gedurende tientallen jaren opgevoed in de verering voor "het geniale leiderschap" van Stalin, gevoelden zich bedrogen door hun voormannen. De politieke ommekeer - een fervent anti-stalinisme - kwam in het bijzonder op het VIIIste PCI-congres van december 1956 tot uiting. Het ging daar fel toe. Togliatti en zijn naaste medewerkers wisten de crisis nochtans te bezweren en met succes het hoofd te bieden aan een zeer kritisch gestemd partij kader. Binnen de PCI werden de teugels van het bewind strakker aangehaald, waarbij een door het partijcongres aanvaarde wijziging van de statuten - die grotere bevoegdheden aan de controle-commissies gaf - goed van pas kwam. De leiding bleef zich uitdrukkelijk beroepen op het democratisch centralisme en op andere leninistische principes. De PCI verklaarde zich voorts solidair met de CPSU en ondersteunde het gevoerde Sowjetbeleid ten opzichte van de politieke troebelen in Polen en de opstand in Hongarije van november 1956.

Bij al haar activiteiten heeft ook de Italiaanse CP bij voortdurende rekening te houden met de algemeen geldende opvattingen binnen de internationale communistische beweging, zoals deze bijvoorbeeld zijn vastgelegd in de Verklaring van Moskou der 12 partijen van november 1957 en in die der 81 partijen van december 1960. Het heeft juist t.a.v. deze beide documenten niet ontbroken aan bedenkingen van de kant der

PCI, die eerst in de laatste tijd ook buiten deze partij volledig openbaar zijn geworden. Deze Verklaringen zijn, zoals bekend, destijds mede onderschreven door de Italiaanse communisten in naam van de eenheid en de eenstemmigheid van het "socialistische kamp". Zij behelzen onder meer de eis tot krachtige bestrijding van het revisionisme, als het voornaamste gevaar voor de internationale communistische beweging, alsmede van het dogmatisme en het sectarisme.

De Verklaring van 1960 stelt, dat dogmatisme en sectarisme in theorie en praktijk, in deze of gene fase van de ontwikkeling voor afzonderlijke partijen het voornaamste gevaar kunnen worden, als men er niet consequent tegen strijdt. Dogmatisme en sectarisme, zo wordt toegelicht, isoleren de communisten van de brede massa der werkers, veroordelen hen tot een passief afwachten of tot ultra-linkse avontuurlijke acties in de revolutionaire strijd.

Kort na de conferentie der 81 partijen, nog in december 1960, hield de PCI haar IXde partijcongres. Dit veroordeelde het revisionisme als een intern gevaar voor de arbeidersbeweging. De oplossingen, die het revisionisme aan de hand doet, vervagen de perspectieven van de revolutionaire strijd voor het socialisme en maken de arbeidersklasse, door verdeeldheid onder haar te zaaien, ondergeschikt aan belangengroepen der bourgeoisie. Het revisionisme mocht dan al voor de internationale communistische beweging de voornaamste bedreiging zijn, geenszins achtte de leiding van de PCI dit het geval voor de eigen partij. Immers het PCI-congres stelde vast, dat het sectarisme heden ten dage het voornaamste obstakel in de partij blijft voor een volkomen verwezenlijking van haar politieke koers.

Het XXIIste CPSU-congres van oktober 1961 plaatste de verguizing van Stalin en het aanklagen van een aantal van diens vroegere naaste medewerkers voor het eerst in het volle licht der publiciteit. Nog meer dan na het XXste congres het geval was geweest, veroorzaakte deze onverwachte gang van zaken beroering onder de brede schare der Italiaanse communisten. De leiding van de PCI vond het blijkbaar nuttig onder die omstandigheden de draad van 1956 weer op te nemen. Begin november 1961 drukte het officiële partijdagblad "L'Unità" opnieuw de tekst af van "Nuovi Argomenti"'s interview met Togliatti.

De november-zitting van het centraal comité

Aan het begin van de op 10 en 11 november 1961 gehouden zitting

van het centraal comité der PCI sprak Togliatti in een uitvoerige rede over het door hem bijgewoonde jongste partijcongres in Moskou. Hij merkte t.a.v. de openlijke veroordeling van Stalin's misdaden onder meer op, dat hij nog steeds niet voldaan was over het Sowjet-antwoord op de vraag, hoe zulke dingen konden gebeuren. Het was wel duidelijk gemaakt, dat andere personen in samenwerking met Stalin de wetten hadden geschonden, maar Togliatti achtte een veel dieper graven in deze materie noodzakelijk. De objectieve voorwaarden, waaronder de Sowjet-maatschappij zich ontwikkelde, dienden te worden geanalyseerd tot beter begrip van de oorsprong van het stalinisme en ter lering van allen, in en buiten de Sowjet-Unie. De nieuwe aanklachten voegden z.i. niet veel toe aan hetgeen reeds te lezen viel in Chroestsjow's "geheime rede" van februari 1956 en betroffen enkele episoden, waarschijnlijk aan het licht gebracht door verhoren na het XXste congres. Deze verdere aanvallen waren misschien niet noodzakelijk; zij hebben, naar mag worden aangenomen, hier en daar verlegenheid en opwinding veroorzaakt.

Wat heden ten dage wordt gelaakt, kan, naar de mening van Togliatti, niet achteraf worden goedgepraat met het onjuiste en geheel ontoelaatbare excuus, dat destijds onder de gegeven omstandigheden niet anders gehandeld kon worden. Wij moeten, zo vervolgde hij, ons onderzoek voortzetten en de Sowjet-kameraden dienen ons daarbij te helpen, omdat ook zij in eigen land aan de jonge generaties antwoord hebben te geven op vragen, die zonder twijfel zullen rijzen over het stalinistische verleden. Voor de communistische beweging zou het de slechtst denkbare zaak zijn om zich tevreden te stellen met het uiten van lof en blaam, zonder door te dringen tot de kern van het gebeuren in de stalinistische periode.

Togliatti achtte de conclusies van zijn "Nuovi Argomenti"-artikel van 1956 nog onverkort houdbaar. Hij bleek echter niet zo ver te willen gaan als "kameraad Nenni", die fundamentele veranderingen in het Sowjetbestel noodzakelijk oordeelt, een volgens de PCI-leider onaanvaardbare zienswijze.

De meeste leden van het centraal comité, die na Togliatti het woord voerden, beperkten zich niet tot uitweidingen over het verslag van de algemeen partijsecretaris. Zij brachten de discussie op een ander plan door onderwerpen aan te snijden, die ten nauwste te maken hebben met de structuur van de eigen partij, met de organisatie-principes van het communisme (zonder af te dingen op de waarde en de betekenis

van de communistische ideologie) en met de mede-verantwoordelijkheid van de PCI voor de excessen van het stalinisme. Enkele CC-leden wensten een vervroegd partijcongres om deze problemen diepgaand te behandelen, een initiatief dat de partijleiding onwelgevallig was.

De structuur van de communistische partij

Tijdens de discussie werd steeds weer betoogd, dat de ware eenheid de "eenheid zonder eenstemmigheid" is, aangezien alleen hierdoor de werkelijke situatie wordt weergegeven. In de communistische partij moeten de leidende organen niet bevreesd zijn voor het open debat, waarin meerderheids- en minderheidsstandpunten gestalte krijgen.

Vooraf prominente leiders als Amendola en Pajetta uitten hierbij hun bezwaren tegen de nog steeds gebruikelijke praktijk om naar buiten een huns inziens fictieve eenstemmigheid te suggereren.

Pajetta, lid van het dagelijks bestuur en hoofd van de pers- en propagandasectie van het centraal comité der PCI, memoreerde, dat, toen Lenin de bolsjewistische partij aanvoerde, niemand bevreesd was voor het houden van stemmingen. Meerderheden en minderheden formeerden zich destijds in iedere kwestie. Zijns inziens dienden meningsverschillen in de partij te worden toegestaan als een erkend recht. Zodoende zou aan een verschil van opvattingen al bij voorbaat het dramatisch karakter worden ontnomen en een nutteloze breuk worden voorkomen.

De strekking van deze opvatting was blijkbaar om duidelijk te laten uitkomen, dat er over belangrijke kwesties in het centraal comité uiteenlopend moet kunnen worden geoordeeld zonder het vormen van fracties van een permanent karakter toe te staan. Immers, het beginsel van het democratisch centralisme diende onverkort te worden gehandhaafd. Dit principe vereist de stipte en loyale uitvoering van de meerderheidsbesluiten ook door hen, die vóór de beslissing een afwijkend standpunt hadden verdedigd. Het is dus tegen fractie-vorming gericht.

De organisatie-principes van het communisme

In samenhang met het voorgaande werd in de novemberzitting van het centraal comité der PCI vrijwel algemeen het denkbeeld verworpen, dat het open debat en de daarbij eventueel tot uiting komende meningsverschillen binnen de internationale communistische beweging de eenheid daarvan zouden vernietigen.

De bestrijders van "de mythe van de eenstemmigheid" fundeerden

hun critiek op het standpunt, dat Chroestsjow in januari 1961 voor het topkader van de CPSU uiteenzette. Het komt in hoofdzaak hierop neer, dat de CPSU niet wenst te fungeren als "de leidende partij" van de internationale communistische beweging.

Volgens verschillende CC-leden was de doelstelling, die de PCI in 1956 (o.a. in het "Nuovi Argomenti"-interview) had beoogd, in 1961 een onbetwistbare realiteit geworden. De autonomie van de diverse communistische partijen komt onder deze nieuwe verhoudingen ook de internationale communistische beweging volledig ten goede, omdat kan worden geprofiteerd van de ervaringen van de verschillende communistische partijen. Sedert 1956 was er een nieuwe situatie ontstaan. Daarom moest thans verder worden gegaan dan in 1956. Erkend diende te worden, dat er momenteel communistische en arbeiderspartijen zijn met een onderling sterk uiteenlopend beleid. Enige woordvoerders kenschetsen derhalve de huidige situatie als "de facto polycentrisme".

In de verdere discussie over de organisatie-principes van het communisme werd naar voren gebracht, dat nieuwe vormen van coördinatie onontbeerlijk zijn. De eenheid van het socialistische kamp kan in deze vernieuwde vorm worden versterkt, mits de nationale communistische partijen zich bij voortdurend ook bewust blijven van hun verantwoordelijkheid tegenover de internationale arbeidersbeweging. De beginselen van het democratisch centralisme en het proletarisch internationalisme moeten gehandhaafd blijven voor het behoud van deze eenheid. Het streven naar autonomie voor de afzonderlijke communistische partijen kan niet los van de "nationale weg naar het socialisme" worden gezien. Alicata becritiseerde in het nieuwe partijprogramma van de CPSU de uitspraak, dat er slechts één weg voor de overgang naar het socialisme is, aangezien de algemene wetten voor de ontwikkeling van de socialistische opbouw altijd en overal dezelfde zijn. Zijns inziens heeft de Sowjet-Russische partij met deze stellingname een vraagteken gezet bij de essentiële betekenis van het begrip "nationale weg naar het socialisme". Bij dit onderwerp releveerde Pajetta, dat het XXste CPSU-congres in 1956 de grondslag had gelegd voor het onderzoeken van de mogelijkheden van het "polycentrisme" en "de nationale weg naar het socialisme". Hij betreurde het, dat er daarna stagnatie was ingetreden bij het nader uitwerken van deze problemen. Amendola en Alicata betreurden dat de PCI bij het internationale communistische overleg, o.a. op de conferentie van Moskou der 81 partijen in 1960, de verwerpelijke "mythe van

de eenstemmigheid" mede had helpen instandhouden. Achteraf beschouwd had de Italiaanse delegatie huns inziens de aldaar te berde gebrachte bezwaren niet moeten prijsgeven en voet bij stuk moeten houden. De wezenlijke eenheid van het internationale communisme, zo meenden zij thans, zou daarmee meer zijn gediend.

Mede-verantwoordelijkheid van de PCI voor het stalinisme.

In het partij-theoretische orgaan "Rinàscita" is na de novemberzitting van het centraal comité een artikel van Amendola opgenomen. Hierin werd waarschijnlijk een nadere uitwerking gegeven van zijn standpunten in bedoelde zitting t.a.v. de mede-verantwoordelijkheid van de PCI voor de misstanden in de Sowjet-Unie onder het bewind van Stalin. Amendola stelde, dat de PCI zich in politiek opzicht mede verantwoordelijk acht voor de tragische ontwikkeling in de Sowjet-Unie gedurende de stalinistische periode, hoewel zij de enige communistische partij is, die haar leidende groep sedert 1926 zonder zuiveringen intact wist te houden.

Tijdens een begin december 1961 te Rome gehouden persconferentie erkende ook Pajetta deze politieke mede-verantwoordelijkheid. De door de regering van de Sowjet-Unie en haar uitvoerende organen onder Stalin gepleegde misdaden hadden, volgens hem, buiten voorkennis van de communistische partijen plaatsgevonden.

Tijdens de novemberzitting werd eraan herinnerd, hoe koel de Sowjet-Russische leiders zelf de pogingen hadden ontvangen, die Togliatti begin 1956 ondernam om verder te speuren naar de oorsprong van het stalinisme. De jongste stellingname van de Sowjet-Russische leiding werd ontoereikend en oppervlakkig geacht. Daarom diende de destalinisatie, bekrachtigd door de besluiten van het XXIIste CPSU-congres, te worden gevolgd door een ernstig historisch onderzoek naar de gehele stalinistische periode. De Sowjet-Unie en de CPSU zouden de andere communistische partijen daarbij kunnen helpen bij het instellen van een onafhankelijk en wetenschappelijk gefundeerd onderzoek. Partijbestuurder Alicata uitte in "Rinàscita" van januari 1962 de wens om o.a. de geschiedenis van de Komintern, bovenal in de periode 1917 tot 1935, te funderen op een kritisch, op historische feiten gebaseerd onpartijdig onderzoek. Hij achtte de wijze waarop de Sowjet-kameraden tot dusver het probleem van het stalinisme benaderen niet bevredigend.

Tijdens de CC-zitting van november jl. werd door enige sprekers

gevraagd om de nodige waarborgen dat de in het verleden begane excessen zich niet kunnen herhalen, opdat constructief zou kunnen worden voortgewerkt aan de versterking van een echte socialistische democratie.

Terracini, lid van het dagelijks bestuur der partij, stelde tijdens de discussie de opzienbarende eis, dat het onderzoek naar de verantwoordelijkheid voor de activiteiten onder het regime van Stalin zich dient uit te strekken tot de gehele oude groep, die in de Stalin-periode aan de macht was, met inbegrip van Chroestsjow en enige van zijn huidige medewerkers. Kameraad Chroestsjow, zo voegde hij daaraan toe, was ook een van de leden van de leidende groep rond Stalin, die alle verantwoordelijkheid deelde. Terracini wilde echter niet uit het oog verliezen dat Chroestsjow de man is, die de moed opbracht om radicaal met het stalinistische verleden te breken. Mogelijk had hij de openlijke Stalin-ontluistering op het XXIIste CPSU-congres onvermijdelijk geacht als een middel om alsnog de breedste lagen van de Sowjet-Russische bevolking in te schakelen in de strijd tegen de restanten van het stalinisme.

Robotti, de broeder van Togliatti's eerste vrouw, vertelde over zijn ervaringen als emigrant in de Sowjet-Unie, waar hij onder het bewind van Stalin enige tijd gevangen werd gehouden. Tot dusver had hij gezwegen om de anti-communistische agitatie geen voet te geven.

Een ander CC-lid, Natoli, drong tijdens de gevoerde discussie tevergeefs aan op het vervroegd bijeenroepen van een buitengewoon partijcongres van de PCI, waarbij hij zich kennelijk tot tolk maakte van die rebellerende stromingen in de PCI, die een spoedcongres wilden gebruiken om in de partij "de wet te verzetten".

H O O F D S T U K I I

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE PARTIJ VAN NEDERLAND

De gemeenteraadsverkiezingen

De eerste mei, startpunt van de verkiezingscampagne

De 1 mei-viering van de CPN was dit jaar afgestemd op de gemeenteraadsverkiezingen. De partijleiding had deze datum zelfs uitgekozen als begin van haar verkiezingsoffensief. De 1 mei-leuzen waren dan ook nagenoeg identiek aan die van het verkiezingsprogram: Nieuw-Guinea aan Indonesië, stopzetting kernproeven, Nederland neutraal en atoomvrij.

Opgeluisterd door muziek en cabaret vonden in het gehele land de traditionele 1 mei-manifestaties plaats. De vrij grote belangstelling die de bijeenkomsten in Amsterdam en Den Haag genoten, contrasteerde opvallend met de teleurstellende opkomst in Rotterdam. Marcus Bakker, die in Amsterdam het woord voerde, gaf uitdrukking aan zijn optimisme over de uitslag van de raadsverkiezingen door de overtuiging uit te spreken, dat de CPN-winst bij de Statenverkiezingen een "definitieve ommekeer" in de positie van de partij had ingeluid.

Tegenover deze optimistische verwachting staat echter het voor de buitenwacht onbekende vermaan van de partijleiding aan het adres van de districtsbesturen de activiteit niet te doen verslappen. Het partijbestuur had namelijk de indruk gekregen dat deze na de Statenverkiezingen een inzinking vertoonde.

De concurrenten

Anders dan bij de laatste Statenverkiezing had de CPN in Amsterdam nu ook front te maken tegen de SWP. Alleen in de hoofdstad namen deze dissidente communisten aan de verkiezing deel. Zweeg "De Waarheid" de activiteiten van deze partij dood, nadat haar leiding bekend had gemaakt niet aan de Statenverkiezingen te zullen deelnemen, thans achtten de bewindhebbers in "Felix Meritis" het blijkbaar teveel gewaagd dezelfde tactiek toe te passen. Vandaar de aandacht, die het CPN-dagblad bij herhaling aan deze "failliete groep", aan deze "revisionis-

tische renegaten" wijdde. De SWP werd o.m. verweten teveel te schermen met leuzen tegen de atoombom, doch aan de plaatselijke belangen van Amsterdam lichtvaardig voorbij te gaan.

Ook de PvdA en de PSP met hun leiders moesten het weer ontgelden, zowel vanwege hun - in communistische ogen - te slappe verzet tegen het regeringsbeleid inzake Nieuw-Guinea, als vanwege hun onduidelijk sociaal beleid. In de begin mei uitgegeven CPN-brochure "Lonen, prijzen en winsten" werd nogmaals de houding van de NVV-leiding tegenover de zgn. matigings-formule van Oud-Wassenaar als "capitulatie" aan de kaak gesteld.

De PSP werd voorts - evenals de SWP - het gemis van een deugdelijk gemeenteprogram verweten. Haar kandidaten voor de Amsterdamse raad noemde "De Waarheid" eendagsvliegen .

De "eigen" mensen werden in het partijdagblad in speciale rubrieken als "Uw kandidaten voor de raad" en "Portret van een CPN-candidaat" aan de kiezers voorgesteld. De eerste rubriek behelsde - in een tiental afleveringen - een opsomming van de raadscandidaten in het gehele land, de tweede bevatte politieke biografieën van bekende lijstaanvoerders als Gerrit van Praag (den Haag), Harry Verheij (Amsterdam) en Siem Groenendijk (Rotterdam).

In gemeenten waar de CPN niet met een eigen kieslijst uitkwam, dienden de districtsbestuurders met de plaatselijke besturen te overleggen over het in dit geval uit te geven "stem-advies".

De stembusuitslag van 30 mei 1962

De CPN heeft bij de gemeenteraadsverkiezingen van 30 mei j.l. in het algemeen gesproken een duidelijk succes behaald. Was de CPN, landelijk gezien bij de Statenverkiezingen van maart al 32.000 stemmen vooruitgegaan, eind mei bedroeg de stemmenwinst in 137 gemeenten per saldo ongeveer 8.500 stemmen. Gegevens over de resterende 30 gemeenten, waar de CPN eveneens kandidatenlijsten had ingediend, waren bij het afsluiten van dit maandoverzicht niet beschikbaar. Aangenomen mag worden dat de stemmenwinst van de CPN zodoende nog wel iets zal toenemen. Deze zal echter totaal de 10.000 stemmen waarschijnlijk niet te boven gaan. Ondanks deze vooruitgang werd over het algemeen toch het peil van de vorige gemeenteraadsverkiezingen niet geëvenaard. Vergeleken met de verkiezingen van 1958 is er dan ook nu nog in verschillende plaatsen sprake van zetelverlies.

Tegenover de winst van een zetel in resp. Anna Paulowna, Wieringen, Landsmeer, Oostzaan, Brunssum, Oude Pekela en Termunten, staat verlies in vele andere gemeenten. Totaal heeft de CPN bij deze raadsverkiezingen een twintigtal zetels verloren.

Provinciegewijs bezien

De verkiezingsresultaten van de CPN kunnen in het kort, vergeleken met de cijfers van de verkiezingen van maart 1962, als volgt worden aangegeven:

GRONINGEN - Op praktisch alle lijsten in de provincie Groningen en met name in Beerta, een forse stemmenwinst; in Onstwedde evenwel verlies. De communistische meerderheid in Finsterwolde liep op van 51,97 % tot 53,3 %. De stad Groningen leverde circa 4.100 stemmen op en kwam daarmee van 5,1 op 5,2 %.

FRIESLAND - Ook in Friesland in het algemeen stemmenwinst, vooral in Heerenveen en Lemsterland. Leeuwarden met 881 stemmen kwam van 1,8 op 1,9 %.

DRENTHE - In Drenthe met name stemmenwinst in Hoogeveen. In Assen werden ongeveer 380 stemmen op de CPN uitgebracht. De 1735 stemmen in Emmen brachten de communistische fractie van 5,2 op 5,3 %.

OVERIJSSSEL - In de IJsselstreek verloor de CPN stemmen in Zwolle en in Deventer. Zwolle bracht ongeveer 600 stemmen op, Deventer 2.000 (verlies 43). Sterke vooruitgang, van ongeveer 1000 stemmen, werd geboekt in het Twentse industriegebied. Almelo van 5,1 op 6 %, Hengelo van 2 naar 2,5 % en Enschede van 8,4 op 8,6 %.

GELDERLAND - Op enkele te verwaarlozen uitzonderingen na, op alle lijsten stemmenwinst. Opvallend is de winst in Putten (van 42 naar 194 stemmen), Hattem (van 56 naar 101) en Rheden (van 181 naar 317). Arnhem telde ongeveer 1100 en Nijmegen circa 700 stemmen, resp. 1,7 en 1,1 %.

UTRECHT - Ook de vijf lijsten die in deze provincie waren ingediend, boekten meer stemmen dan in maart het geval was. Utrecht telde totaal ± 3000.

(2,2 %), Amersfoort \pm 700 stemmen (2,0 %).

NOORDHOLLAND - Met uitzondering van Amsterdam (verlies van \pm 1.400 stemmen kennelijk vanwege de lijst Gortzak-SWP) over de gehele linie stemmenwinst. In de IJmond en in de Zaanstreek hier en daar opvallende successen. Haarlem kwam, met circa 550 stemmen méér op ongeveer 4.400. De Zaanstreek kwam met een winst van \pm 1.000 op ongeveer 8.500 stemmen. Ook de agrarische gebieden gingen algemeen vooruit. Opvallend hierbij zijn o.a. de gemeenten Haarlemmermeer, Landsmeer, Ilpendam en Anna Paulowna.

ZUIDHOLLAND - Het aantal plaatsen dat in vergelijking met maart j.l. stemmenverlies leed, is ook in deze provincie zeer klein. Behalve in Rotterdam, dat \pm 16.500 CPN-stemmen opleverde (verlies van ongeveer 450) ging het Maas/Lekgebied in stemmenaantal vooruit. Opvallende vooruitgang werd geboekt in Leiden, nl. 241 stemmen meer, van 3,9 naar 4,3 %; Delft 198 stemmen meer, van 3,1 naar 3,6 % en Den Haag met een stemmenwinst van 298, van 2,8 op 2,9 %.

ZEELAND en NOORDBRABANT - In Vlissingen, Eindhoven en Geldrop werd enige winst geboekt. De lijsten in nog drie gemeenten waar de CPN aan de verkiezing deelnam, leverden teleurstellende resultaten op.

LIMBURG - Naast enkele gemeenten waar de CPN nogal vooruit is gegaan, moesten o.a. stemmen prijs gegeven worden in Geleen, Venlo, Maastricht en Hoensbroek. In laatstgenoemde plaats verwierf de dissidente communist L.W. Grein met 994 stemmen twee zetels. De CPN viel hier terug van 357 op 107 stemmen.

Reacties van de partij

In de extra-editie van "De Waarheid" , verschenen in verband met de gemeenteraadsverkiezingen, werd hoog opgegeven van de "overwinning" die de CPN geboekt heeft. Ook uit deze raadsverkiezingen spreekt een vernietigend oordeel over de politiek van het "regiem van De Quay, Visser en Luns". Zij vormen een overwinning van de linkse krachten in Nederland, in het bijzonder van de politiek van de communistische partij, die onder leiding van Paul de Groot deze triomf viert, aldus het CPN-blad.

In de gemeenten waar zowel de PSP als de CPN met een lijst waren

uitgekomen, slaagde de CPN er in het algemeen in meer stemmen te behalen dan bij de Statenverkiezingen het geval was. Hier en daar werd zelfs het peil van 1958 bereikt, zo niet overschreden. Voorts stelde "De Waarheid" met voldoening vast, dat de vooruitgang van de CPN in die gemeenten waar de PSP niet aan de verkiezingen deelnam over het algemeen nog groter was.

Het stemmenverlies der CPN in Amsterdam noemde "De Waarheid" het "begrafenisgeld" dat de CPN voor de Gortzak-groep moest afstaan. Met de vernietiging van deze "rechtse klik" is thans de weg vrijgemaakt voor een verdere vooruitgang en versterking van de CPN, aldus de commentator van het partijdagblad.

Het verlies, dat de PvdA sedert de laatste Statenverkiezingen in vele plaatsen heeft geboekt, werd een gevolg geacht van het feit, dat de leiders van deze partij blijven weigeren om door het organiseren van "massa-actie" (lees: stakingen) de regeringspolitiek onmogelijk te maken.

Het partijblad beëindigde zijn commentaar met het aanhalen van een citaat uit een artikel over de rol van de CPN, dat Paul de Groot enige tijd geleden in "De Waarheid" schreef en bracht zodoende nog eens een eerbewijs aan deze zieke, nog steeds in de Sowjet-Unie vertoevende partijleider.

Nabeschouwing

De vooruitgang, die de CPN bij de jongste gemeenteraadsverkiezingen heeft geboekt, betekent een consolidatie en zelfs een geringe verbetering van het resultaat dat bij de Statenverkiezingen van maart werd betaald.

Tegenover het stemmenverlies, dat in een 20-tal gemeenten vergeleken met de Statenverkiezingen werd geleden (ongeveer 2500 stemmen), staat in de andere gemeenten waar de CPN met een lijst uitkwam een vooruitgang van ongeveer 11.000 stemmen. Tweederde deel van het verlies der communisten staat duidelijk in verband met het zelfstandig deelnemen aan de verkiezingen door dissidente geestverwanten (Amsterdam-lijst Gortzak, Hoensbroek-lijst Grein). Gezien de vrijwel over het gehele land behaalde stemmenwinst, kan overigens wel gesproken worden van een - zij het geringe - algemene vooruitgang. De CPN is er inderdaad in geslaagd zijn verkiezingsleuze: "De CPN moet weer winnen", gestalte te geven.

De kwestie Nieuw-Guinea

In de afgelopen maand heeft de kwestie Nieuw-Guinea nieuwe ontwikkelingen te zien gegeven, die het uitbreken van een ernstig militair conflict tot een bijna tastbare werkelijkheid hebben gemaakt. Volgens de communistische pers zijn deze ontwikkelingen het logische gevolg van een politiek der Nederlandse regering, die jarenlang een zaak van rechtvaardigheidsprincipes behandeld heeft als een machtsprobleem. Nu de machtsverhoudingen tussen Nederland en Indonesië zich definitief ten gunste van Indonesië hebben gewijzigd - zoals Marcus Bakker onlangs schreef -, nu het bovendien duidelijk is geworden dat de gehele internationale ontwikkeling ten gunste van Indonesië werkt, krijgt de Nederlandse regering de rekening gepresenteerd: de kwestie Nieuw-Guinea zal als een machtsvraagstuk worden afgewikkeld.

De Indonesische infiltratie-pogingen op Nieuw-Guinea zijn, volgens de communisten, te beschouwen als de eerste stappen van het Indonesische volk op de weg naar de overname van het bestuur. Ze vinden hun rechtvaardiging in het feit dat het om een bevrijdingsstrijd gaat, waarin het Indonesische volk zijn recht op zelfbeschikking uitoefent. Ze zijn bovendien "geprovoceerd" door de maatregelen die de Nederlandse regering in de afgelopen maanden heeft genomen ter versterking van de defensie van het omstreden gebied.

"West Irian moet en zal toebehoren aan de Republiek Indonesië", schreef het dagelijks bestuur van de CPN op 24 april in een groet aan het PKI-Congres, en voegde daaraan toe: "De kolonialistische kringen in Nederland trachten op alle mogelijke wijzen deze rechtvaardige oplossing te verhinderen en gaan door met hun provocaties teneinde een oorlog tegen Indonesië om West Irian te ontketenen". De communisten bezien elke poging van de kant van de Nederlandse regering om voor de kwestie Nieuw-Guinea een vreedzame oplossing te vinden met argwaan. Vandaar dan ook, dat zij de bereidheid om op basis van het plan-Bunker opnieuw met Indonesië in overleg te treden als niet meer dan een schone leuze beschouwen. De enige aanvaardbare oplossing zou volgens hen zijn: het onvoorwaardelijk accepteren van dit plan-Bunker, dat gebouwd is rond de gedachte van overdracht van het bestuur over Nieuw-Guinea aan Indonesië.

In het mei-nummer van "Politiek en Cultuur" schreef Marcus Bakker evenwel nog in negatieve zin over dit, toen nog niet gepubliceerde "Amerikaanse" plan.

De communistische agitatie tegen de regeringspolitiek oogst tot nu toe overigens weinig succes. De indruk bestaat dat de "stroom van petitities en protesten", waarover "De Waarheid" tot voor kort zo graag schreef, aan het verzanden is. Van echte proteststakingen is nog steeds geen sprake. Een petitionnementsactie van de zijde van de PvdA werd door de communisten slechts aarzelend gesteund, aangezien over de mate waarin door de CPN-ers aan deze actie meegewerkt kon worden binnen de partij kennelijk nogal verschil van mening bestond.

Toen het troepentransportschip de "Waterman" op 4 mei naar Nieuw-Guinea vertrok, bleek de hele agitatie tegen dit troepentransport slechts tot een bescheiden demonstratie van "groepjes jongeren" geleid te hebben.

Dienstweigering

Na het vertrek van de "Waterman" waren de communisten plotseling een nieuwe "Piet van Staveren" rijk. De dienstplichtig soldaat T. Clardij, een zoon van een Zaanse communist, bleek geweigerd te hebben op Nieuw-Guinea dienst te verrichten en was in verband daarmee in arrest gesteld.

Hoewel Paul de Groot in een congresrede in november 1952, sprekend over "de stopzetting van alle Nederlandse imperialistische inmenging in Indonesië" zei: "Ons voorbeeld is en blijft hierbij Piet van Staveren, voor wiens bevrijding wij onze strijd moeten voortzetten", zal de partij dienstweigering vermoedelijk niet wensen te bevorderen. Vooralsnog pleit "De Waarheid" slechts voor vrijlating van Clardij uit zijn gevangenschap, omdat hij te kennen zou hebben gegeven overigens normaal zijn dienstplicht te willen vervullen. Gezien de strekking van een artikeltje over deze zaak in "De Waarheid" van 19 mei j.l. is het niet uitgesloten, dat te gelegener tijd "spontaan" een Clardij-comité in het leven zal worden geroepen.

De stakingen in Spanje

De CPN trachtte in haar beschouwing van de stakingsacties in Spanje duidelijk te maken, dat de betekenis van de strijd in Spanje veruit ging boven de directe eisen waarvoor hij werd gevoerd. Het was een directe slag tegen het Franco-regime en tegen alle reactionaire machten in Europa, inclusief het kabinet De Quay, zo betoogde de plaatsvervangend algemeen secretaris Harry Verheij op een verkiezingsbijeenkomst te

Beerta in de provincie Groningen. Hij en andere partijcommentatoren drongen aan op bundeling van de socialistische en communistische solidariteitsacties. De PvdA-leiding werd verweten in deze onduidelijk positie te kiezen.

Ook bij de boycot van Spaanse schepen, waartoe de CPN-bedrijfs-groep Haven medio mei in Amsterdam ocriep, wordt eenheid van actie met de NVV-kameraden nagestreefd.

Een communistisch comité van Oud-Spanjestridders in Amsterdam drong eveneens aan op een dergelijke eensgezindheid, tot uitdrukking te brengen in het storten van ondersteuningsbijdragen op zijn gemeentelijke girorekening.

De partijleiding zelf was wat laat met haar officiële reactie. Eerst in "De Waarheid" van 23 mei werd gewag gemaakt van een "brief van solidariteit", die het dagelijks bestuur van de CPN aan het centraal comité van de Spaanse CP had gezonden. Daarin werd eveneens een verwantschap gesuggereerd tussen het reactionaire Franco-bewind en het huidige Nederlandse kabinet. In dit verband werd in de brief opgemerkt, dat de Spaanse strijd de Nederlandse communisten tot nog krachtiger activiteit "voor vrede en democratie in ons eigen land" inspireerde.

H O O F D S T U K I I I

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE HULPORGANISATIES

Jeugdbeweging

Protest per fiets tegen opslag van atoomwapens

Het communistische voorbereidingscomité voor de Pinkster-protestfietstocht tegen de opslag van atoomwapens in Nederland - te houden op 9, 10 en 11 juni a.s. - doet alle moeite het aantal deelnemers op te voeren, opdat het groter zal worden dan in 1961. Daarom is onder meer het denkbeeld geopperd om, met het gehele gezin kamperend, aan deze Pinksterdemonstratie mee te doen. Reeds is bekend gemaakt dat 150 kinderen van communistische oud-verzetsstrijders een gedeelte van de tocht zullen meerijden. Arbeiders van grote bedrijven in Amsterdam, zoals de ADM en de NDSM, werden door de communistische leden van hun ondernemingsraden opgeroepen in elk geval een deel van het af te leggen traject Volkel-Soesterberg-Amsterdam mee te fietsen. Vredescomité's in Amsterdam en elders organiseren op de Eerste en Tweede Pinksterdag speciaal voor oudere deelnemers dagtochten per autobus naar plaatsen waar de protestdemonstratie langs komt.

Volgens "De Waarheid" zouden zich alleen reeds per eind mei meer personen hebben opgegeven dan vorig jaar in totaal aan de tocht deelnemen.

De route is nagenoeg gelijk aan die van 1961 en ook nu staan voor de deelnemers wederom twee mogelijkheden open. Zij kunnen te Volkel op zaterdag 9 juni en te Soesterberg op maandag 11 juni starten. Meetings worden gehouden te Volkel, Arnhem (Schouwburg), Soest (Gemeentelijk Openluchttheater) en in Amsterdam. Deelnemers uit Twente zullen zich in Arnhem aansluiten, uit Den Haag in Ede, uit Rotterdam in Austerlitz en uit de noordelijke provinciën in Soest.

Voor de stoet uit willen de organisatoren propagandawagens laten rijden en vlugschriften doen uitdelen. Voorts zullen de deelnemers met toeters en lege blikjes zoveel mogelijk lawaai moeten maken teneinde de aandacht van het publiek langs de route te trekken.

Vredesbeweging

WVR-presidiumzitting

Het presidium van de Wereldvredeesraad kwam in maart jl. te Wenen bijeen, ter nadere voorbereiding van het Wereldvredeescongres voor algemene ontwapening en vrede, dat deze zomer van 9 tot 14 juli in Moskou zal worden gehouden. Tijdens deze zitting aanvaardde het WVR-presidium o.m. een algemene resolutie, een verklaring inzake Algerije en een oproep tot ontwapening. De fungerend voorzitter van de WVR, prof. dr. J. Bernal, verklaarde nadien op een persconferentie, dat deze besluiten met algemene stemmen waren aangenomen. Met deze mededeling over de bereikte eenstemmigheid wilde professor Bernal kennelijk beklemtonen, dat het WVR-presidium er tijdens zijn bijeenkomst te Wenen in was geslaagd de ernstige meningsverschillen tussen Moskou en Peking, die nog tijdens de WVR-zitting van december 1961 te Stockholm aan de dag waren getreden, te overbruggen. (Zie MO I 1962, blz. 16.)

Bernal heeft op de persconferentie van maart 1961 wel erkend, dat er tussen de leden van de Sowjet-Russische en die van de Chinese delegatie een "onbeduidend" verschil van opvatting bestond, dat hij als volgt formuleerde: "De Russen achten de strijd voor ontwapening en vrede het belangrijkste; de Chinezen daarentegen geven de voorkeur aan die voor de nationale onafhankelijkheid." Prof. Bernal noemde de algemene resolutie een compromis tussen deze beide opvattingen. De in de resolutie opgenomen passage, dat "de WVR alle tegen het kolonialisme strijdende volkeren ondersteunt", kan worden gezien als een tegemoetkoming aan het Chinese standpunt.

Ook de bekende Sowjet-Russische schrijver, Ilja Ehrenburg, bleek in Wenen ten overstaan van de pers alles te doen om de tegenstelling Moskou-Peking te verdoezelen. Hij vermeed om positie te kiezen in die internationale vraagstukken, waarover de opvatting van communistisch China sterk afwijkt van die van de Sowjet-Unie. Zo weigerde hij o.a. vragen te beantwoorden over de kwesties Zuid-Vietnam en Laos, waarvan hij naar zijn zeggen weinig wist. Met betrekking tot het Duitse vraagstuk was Ehrenburg van oordeel, dat de oplossing niet moest worden gezocht in het houden van algemene verkiezingen. De grootste Duitse staat zou dan de kleinere opslokken. Ook Hitler was door zogenaamde vrije verkiezingen aan de macht gekomen, aldus Ehrenburg. Het streven van de WVR was uitsluitend gericht op de totstandkoming van een Duits vredes-

verdrag, dat een erkenning van de beide Duitse staten en een verbod van de atoombewapening voor de Duitse legers zou moeten inhouden.

De Wereldvredeesraad is er - gelet op het vorenstaande - in geslaagd het geschil tussen de Sowjet-Russische en de Chinese leden binnen de perken te houden. Binnenskamers wordt de discussie ongetwijfeld voortgezet, doch voor het voeren van de algemene communistische vredespropaganda acht men de "eenheid van het socialistische kamp" blijkbaar van zodanig eminent belang, dat beide partijen bereid bleken tot het doen van concessies. Het ziet er daarbij naar uit, dat vooral de Chinese communisten hun optreden in de Wereldvredeesraad hebben gematigd.

H O O F D S T U K I V

COMMUNISTISCHE ACTIVITEITEN IN HET BEDRIJFSLEVEN

Het NVV en de communisten

De bondsraad van de Algemene Nederlandse Bedrijfsbond voor Metaalnijverheid en de Electronische Industrie (ANMB/NVV) aanvaardde tijdens het van 10 tot 12 mei te Scheveningen gehouden congres een statutenwijziging tot wering van communisten. Aan de voorwaarden voor het lidmaatschap van de ANMB werd de volgende passage toegevoegd: "Zij, die lid zijn van, of naar het oordeel van het bondsbestuur sympathiseren met de Communistische Partij, een of meer harer mantelorganisaties of een of meer naar het oordeel van het bondsbestuur hiermee gelijk te stellen verenigingen of comité's, kunnen geen lid of admittent-lid van de bond zijn".

Dat het hoofdbestuur van de ANMB de genoemde wijziging van de statuten zou voorstellen, was reeds enige tijd bekend door publicaties in de vakbondspers en de dagbladen. Uiteraard was deze kwestie ook druk besproken op bijeenkomsten van communistische metaalarbeiders. De tenor van de daar gevoerde discussie was: ondanks de extra belemmeringen gaan we door met onze pogingen in de NVV-bonden binnen te dringen. "Het verwezenlijken van de vakbewegingseenheid" zien de communisten als onderdeel van de klassenstrijd, die immers ook gericht is tegen de "knechten en lakeien van het imperialisme", d.w.z. ook tegen de leiders van de bonafide vakbeweging.

Honderden communisten hebben de laatste jaren hun hoofd gestoten bij de aanvraag van het lidmaatschap van de ANMB. "De communisten hebben nooit de illusie gehad",- zo schreef "De Waarheid" op 18 mei - "dat bepaalde hoofdbestuurders van het NVV hen met muziek zouden binnenhalen". Voor de CPN is dit echter geen reden de uitgestippelde koers te wijzigen. Een aparte vakbeweging bood de communisten geen perspectief meer, weshalve de CPN-leiding deze andere weg sedert enige jaren - mogelijk wel definitief - heeft verlaten.

Zoals reeds eerder gemeld, zijn de voornaamste bonden van de (voormalige) EVC-1958 inmiddels toch nog min of meer intact gebleven. Wel is het accent verlegd naar het zgn. bedrijfswerk van de CPN. Acties gaan

gewoonlijk niet meer uit van communistische vakbonden als zodanig, doch van "bedrijfsgroepen", die hun richtlijnen ontvangen van de CPN-leiding en het daarmee geliëerde "Centrum van propaganda voor eenheid en klassenstrijd in de vakbeweging". Dit neemt tot op zekere hoogte de plaats in van het voormalige verbondsbestuur van de EVC-1958. In pamfletten, door de CPN uitgegeven, worden de bedrijfsarbeiders aangespoord zich aan te sluiten bij het NVV. Zo zij daar al lid van zijn, worden zij opgewekt hun bestuurders tot actie te bewegen, met name tot het uitroepen van stakingen in de havens en stakingen in bedrijfstakken waarvoor de c.a.o. nog niet is goedgekeurd: bouwvakken, klein-metaal en grafische industrie.

De laatste tijd zijn van communistische kant meermalen pamfletten verspreid, die de indruk moesten geven alsof zij van NVV-leden waren uitgegaan. In een pamflet van een "haven-vredescomité" (camouflage voor een CPN-bedrijfsgroep, die als adres vermeldde: Prinsengracht 840, Amsterdam - d.i. het kantoor van de Nederlandse Vredesraad), werd bijvoorbeeld gesteld, dat tegen de troepenverscheppingen naar Nieuw-Guinea desnoods het wapen van de staking moest worden gehanteerd en dat de bond nu meer dan 10.000 leden telt. Met "de bond" wordt hier de NBV/NVV, sectie havenpersoneel, bedoeld.

In een ander geval werd onder personeel van het gemeentelijk vervoersbedrijf in Amsterdam gewerkt met pamfletten, die de schijn moesten wekken te zijn uitgegaan van een groep leden van de ABVA/NVV. Hierin kwam de aansporing voor, "een begin te maken met een gezamenlijk optreden van door de bond gestelde eisen". Het pamflet was niet ondertekend en vermeldde alleen een correspondentie-adres, n.l. het huisadres van een CPN-er.

Ook komt het herhaaldelijk voor, dat handtekeningen onder petitie's of protesten, afkomstig van ongeorganiseerden, worden voorgesteld als bijvalsbetuigingen van NVV'ers.

De communisten beijveren zich nog steeds om onder het personeel in de havens en bij de grote metaalbedrijven in Amsterdam het denkbeeld van een staking tegen de regeringspolitiek te doen postvatten. Zij boeken hiermee echter geen noemenswaardig resultaat. Meerdere communisten, die met de praktische uitvoering zijn belast, slaken de verzuchting, dat de arbeiders niet warm te krijgen zijn voor een politieke staking.

In internationaal verband

De drie personen, die het Centrum naar de 1 mei-viering in de USSR

had afgevaardigd, kwamen op 12 mei in Nederland terug. De tweemans-delegatie, naar Havana gezonden, is langer van huis gebleven; deze arriveerde eerst op 22 mei te Schiphol. Vóór hun terugkeer uit Cuba hebben de Nederlandse communisten - naar een Chinees persbureau op 19 mei uit Havana seinde - tezamen met de Indonesische afgevaardigden in een gemeenschappelijke verklaring lof toegezwaard aan de Cubaanse revolutie en voorts de arbeiders overal ter wereld opgeroepen de Indonesische eisen t.a.v. Nieuw-Guinea te steunen.

Het Sowjet-Russische vakbondsorgaan "Trud" deelde zijn lezers in een kritische beschouwing mede, dat de secretaris-generaal van het Internationaal Verbond van Vrije Vakverenigingen (IVVV) het bestuur van zijn organisatie had geadviseerd geen contact op te nemen met vakbonden in de USSR en de andere socialistische landen en evenmin uitnodigingen tot het zenden van delegaties naar die landen te accepteren.

H O O F D S T U K V

OVERIGE GROEPERINGS

De Socialistische Werkers Partij (SWP)

Verkiezingspropaganda

De SWP heeft, na het in april uitgegeven verkiezingsnummer van "De Brug" ook in de beide mei-nummers nog uitvoerige beschouwingen aan de raadsverkiezingen gewijd. Over het algemeen zijn daarbij geen nieuwe gezichtspunten naar voren gekomen. In verschillende artikelen wordt nogmaals een aantal bezwaren aangehaald tegen de politiek van de PvdA, de CPN en de PSP, zonder dat evenwel uitvoerig tegen deze partijen gepolemiseerd wordt. De PvdA wordt NAVO-atoombompolitiek verweten, de CPN stalinisme en de PSP een wazig socialisme.

De SWP wordt nogmaals gepresenteerd als de partij, die in plaats van een blijvende versplintering van de linkse groeperingen een vereniging voorstaat van voorstanders van het socialisme en een maatschappelijk radicale politiek in dienst van vrede en vooruitgang. "Niet weinigen beschouwen ons" - aldus "De Brug" van 19 mei - "als een groep die zich na een interne ruzie van de CPN heeft afgescheiden en meer niet. Anderen zien in ons een groep van afvallige communisten en dit evenzeer ten onrechte. Men ziet daarbij over het hoofd dat wat wij werkelijk zijn: een partij met een eigen socialistisch program".

De steller van deze regels ziet daarbij zelf over het hoofd, dat enkele maanden geleden, terwille van een samengaan met de PSP, in "De Brug" een minder positieve waardering van dit eigen program gegeven werd. Blijkbaar heeft de afwijzende houding van de PSP dit program weer in waarde doen stijgen en wordt nú (in "De Brug" van 5 mei) het PSP-program gekenschetst als "in het beste geval een opsomming van rijkelijk vage wenselijkheden". Een zeker gebrek aan vertrouwen in de aantrekkingskracht van het eigen program en van de eigen naam kwam evenwel tot uiting in de slogan, die in Amsterdam op de SWP-verkiezingsborden prijkte: "Kiest lijst 8 Gortzak". Men overwoog wellicht, dat de naam Gortzak de Amsterdamse kiezers nog zó bekend en vertrouwd in de oren zou klinken, dat de toevoeging "SWP" daaraan alleen maar afbreuk zou kunnen doen.

De uitslag

De uitslag van de verkiezingen in Amsterdam - de enige plaats waar de SWP aan de raadsverkiezingen deelnam - moet voor de leiding van de Socialistische Werkers Partij een diepe teleurstelling zijn geworden. In "De Brug" van 5 mei werd nog vol vertrouwen over één zetel gesproken, maar werd gehoopt op méér. Het werd er geen. Met minder dan 4000 stemmen vóór zegden de Amsterdamse linkse kiezers het vertrouwen in de dissidente communisten op. Een aantal van de behaalde stemmen zal onttrokken zijn aan het stemmentotaal van de CPN, dat in vergelijking met de Statenverkiezingen in maart met ongeveer 1400 terugliep. Niettemin kan de CPN tevreden zijn: in de openbare lichamen vormt de SWP voor haar geen steen des aanstoets meer.

Hoewel de nederlaag van de SWP ongetwijfeld ook verband houdt met het feit, dat deze partij te veel in de eigen beslotenheid geleefd heeft en in het algemeen met te weinig enthousiasme aan het politieke leven heeft deelgenomen, moet als de directe oorzaak van deze nederlaag wel het niet-deelnemen aan de Statenverkiezingen gezien worden. Daardoor en door de verkapte propaganda voor de PSP heeft zij de aandacht van het kiezerspubliek zozeer van zichzelf afgeleid, dat zij in de afgelopen weken niet voldoende belangstelling meer heeft kunnen trekken.

Toenemende PSP-winst

Mocht de Pacifistisch Socialistische Partij, de PSP, bij de in maart gehouden Statenverkiezingen al een zeer belangrijke winst boeken, thans, twee maanden later, is deze nog weer beduidend toegenomen.

Percentages of stemmenaantallen over het gehele land staan op dit ogenblik niet ter beschikking. Wel blijkt uit een vergelijkende totaalstaat van 59 gemeenten, dat de PSP daarin 49 zetels bemachtigde, zijnde 5,4 % en 156.043 stemmen, terwijl in diezelfde gemeenten bij de Statenverkiezingen in maart j.l. 134.145 kiezers de PSP verkozen. Een stijging dus met ruim 20.000 stemmen.

De PSP nam aan de gemeenteraadsverkiezingen deel in 71 gemeenten. Van 7 daarvan konden tot op heden de resultaten niet worden vastgesteld. In de overige 64 gemeenten kwam de PSP met 72 zetels uit de bus (17 in 1958).

Wanneer men zou willen nagaan waaruit deze belangrijke vooruitgang valt te verklaren, dan moet alweer - evenals bij de jongste Sta-

tenverkiezingen - de veronderstelling worden geuit, dat het grootste gedeelte van de PSP-stemmers hun groeiend onbehagen met de regeringspolitiek inzake Nieuw-Guinea en hun angst voor de atoombom tot uiting brachten. Dat juist in de gemeenteraden niet veel gelegenheid bestaat te dezer zake invloed uit te oefenen is mogelijk óf uit het oog verloren óf men heeft dit wel degelijk beseft, doch niettemin deze gelegenheid willen benutten om te tonen dat men het niet eens is met de landspolitiek.

Het is geenszins ondenkbaar, dat de PSP in de gemeenten waarin zij thans is vertegenwoordigd, propaganda zal gaan voeren voor de wettelijke mogelijkheden om als dienstweigeraar te worden erkend. Verder zullen PSP-gemeenteraadsleden zich wellicht in anti-militaristische geest gaan roeren als in hun gemeente parades, taptoes e.d. worden gehouden.

Voor het overige lijkt het weinig waarschijnlijk, dat zo vele kiezers hun stem aan de PSP gaven vanwege haar - vage - gemeenteprogram. Buiten de weinig van andere partijen verschillende leuzen over sociale en culturele voorzieningen, valt daarvan eigenlijk alleen maar te vermelden: "volledige medezeggenschap voor alle werkers in alle bedrijven" en "de burgemeester wordt gekozen door de ingezetenen van de gemeente".

De zienswijze, dat bij de verkiezingen in maart en mei van dit jaar zeer velen hun stem aan de PSP gaven vanwege de huidige omstandigheden, dus min of meer als gelegenheidskiezers, vindt steun in het feit dat het ledenaantal van de partij (+ 3000) niet noemenswaardig is toegenomen. Natuurlijk blijft de mogelijkheid aanwezig, dat het verkiezingssucces de partij in de komende maanden ook een flinke ledenaanwas zal opleveren.

OVERZICHT VAN REIZEN VAN VOORAANSTAANDE NEDERLANDSE ENBUITENLANDSE EXTREMISTEN UIT OF NAAR NEDERLAND

Tot 15 mei 1962

I = Inreis

U = Uitreis

<u>Datum:</u>	<u>Naam:</u>	<u>Geb. datum:</u>	<u>Reisdoel:</u>
23- 2-1962	HÖHN, W.	3- 3-1915	Bureaulid FIR, funct. Ver.
26- 2-1962	(W. Duitser)		Verfolgten des Nazireg. Bespreking met leiding Ver. Verzet '40-'45 over actie in Nederland tegen verbod VVN.
3- 3-1962	SEGGELEN, J. van	16-11-1921	Resp. direct. Pegasus en lid CPN partijbest. Leipziger Messe en Praag.
16- 3-1962			
3- 3-1962	VRIES, Th.U. de	26- 4-1907	
eind maart			
5- 3-1962	BLOM, G.	17- 4-1909	Resp. Secr. V.V. '40-'45, lid CPN, lid land. Raad V.V. '40-'45. W. Duitsland, reisdoel onbekend.
6- 3-1962	KOENDERS, H.	24- 1-1914	
	STROOMBERG, H.W.M.	27-11-1910	
± 7- 3-1962	HENDRIKSZEN, H.J.	9- 3-1911	Penningm. FIR. Ned., bespreking met leiding V.V. '40-'45 over acties tegen verbod VVN.
± 8- 3-1962	(Wenen)		
9- 3-1962	GROOT, S. de	19- 7-1899	Resp. alg. secr. CPN en zijn huisarts. SU, voor herstel gezondheid en het geven v. instructies aan artsen in SU.
(U)	en echtgenote		
9- 3-1962	HOEKSTRA, J.	19- 2-1929	
17- 3-1962			
± 9- 3-1962	VOS-KRUL, H. de	31-12-1919	Voorz. NVB. Brussel, congres van de Rassemblement des Femmes pour la Paix.
2- 3-1962			
12- 3-1962	SPIER, J.	11- 2-1916	Lid dag. best. V.V. '40-'45.
19- 3-1962	en echtgenote		Frankfort t.g.v. 15-jarig bestaan VVN 17/3.
14- 3-1962	ROMAC, P.	17- 5-1913	Resp. Vice-president en funct. v.d. Centrale Raad v. Joegoslavische vakbonden. Amsterdam, besprekingen met "oude" EVC.
16- 3-1962	CVETKOVIC, C. (Joegoslaven)	15- 9-1925	
18- 3-1962	MINNAERT-COELINGH, M.B.	17- 2-1906	Lid werkcom. Ned. Vredesraad Wenen, waarsch. presidiumzitting WVR 17-19 mrt.
20- 3-1962			
± 22- 3-1962	MOLIN-GERRITZE, J.P.	6-12-1916	Secr. Ned. Vrouwenbeweging. Wenen, Internat. Democr. Vr. Fed.-conf. over ontwapening 23-25 mrt.
± 26- 3-1962			

VERTROUWELIJK

<u>Datum:</u>	<u>Naam:</u>	<u>Geb. datum:</u>	<u>Reisdoel:</u>
2- 4-1962 11- 4-1962	VRIES, Th. U. de	26- 4-1907	Voorz. Ned.-USSR, lid p.b. CPN. Bremen, voor het houden van lezingen?
5- 4-1962 10- 4-1962	BLOM, G. KOENDERS, H.	17- 4-1909 24- 1-1914	Resp.Secr. V.V. '40-'45, lid CPN. DDR, herdenking bevrijding kamp Buchenwald 18 april.
13- 4-1962 21- 4-1962	SLAGTER, J.	18- 5-1907	Voorz. Ned. Auschwitz com. Warschau, vergadering Internat. Auschw. Com. 15-17 april.
13- 4-1962 23- 4-1962	WALRAVEN, R.	13- 8-1930	Vice-voorz. ANJV. Moskou, afgev. ANJV naar Komsomolcongres 16-20 apr.
18- 4-1962 26- 4-1962	EEK, W.A. van + 3 andere commun. jongeren	21- 1-1935	Engeland, namen namens Volkecomité deel a/d Aldermastonmars.
22- 4-1962 (U)	SCHMIDT, B. BOSHART, M.	10- 8-1930 28- 2-1905	Centrum-delegatie naar Cuba t.g.v. 1-mei-viering.
24- 4-1962 (I)	VERKRUISEN, V.	15-12-1931	Lid h.b. "Nederland-USSR". DDR, doel onbekend.
25- 4-1962 (U)	GUNTENAAR, B.	12- 1-1922	Lid Com. cult. betrekkingen Ned.-Tsj. Karlovy Vary (Tsj.), opening tent. Nederl.grafiek.
27- 4-1962 10- 5-1962	WOLFF, J.F.	14- 3-1927	Hoofdredact. "De Waarheid". Moskou, t.g.v. viering 50-jarig bestaan v.d. Prawda.
27- 4-1962 12- 5-1962	SCHOEN, G. BERGHUIS, C. ERKENS, E.	24- 8-1915 5- 6-1927 29- 1-1909	Centrum-delegatie naar Moskou t.g.v. 1 mei-viering.
2- 5-1962 6- 5-1962	OMMEREN-AVERINK, H.J. van	28- 5-1913	Lid CPN partijbest. secr. Ned. Vrouwenbew. Praag, doel onbekend.

STAKINGSOVERZICHT MEI 1962

Bedrijf : Kromhout Motorenfabriek te Amsterdam
Aanleiding : protest tegen verlaagde winstuitkering
Inmenging vakbonden : geen
Resultaat : onbekend
Aantal werknemers : 500
Aantal stakers : onbekend
Duur van de staking : één uur (7-5-1962)

Bedrijf : N.V. Machinefabriek en Scheepswerf P. Smit Jr.
te Rotterdam
Aanleiding : ontevredenheid over te lage winstuitkering
Inmenging vakbonden : geen
Resultaat : onbekend
Aantal werknemers : onbekend
Aantal stakers : 1600
Duur van de staking : enige uren op 9-5 en op 10-5-1962

Bedrijf : Veltenaar's Haven- en Transportbedrijf te
Rotterdam
Aanleiding : uitblijven van een winstuitkering
Inmenging vakbonden : geen
Resultaat : directie zegt winstuitkering toe
Aantal werknemers : + 50
Aantal stakers : 50
Duur van de staking : één uur (11-5-1962)

A G E N D A

<u>Datum:</u>	<u>Bijeenkomst:</u>	<u>Plaats:</u>	<u>Organisatie:</u>
* 9, 10 en 11 juni	2e Demonstrat. fietstocht tegen opslag atoomwapens.	Volkel-Soesterberg-A'dam	ANJV/OPSI
* 22-24 juni	Bureau zitting Féd. Internat. des Résistants.	Wenen	FIR
26 juni	Stertocht Ned. Vrouwenbew.	Kesteren	NVB
9-14 juli	Wereldcongres v.d. Vrede	Moskou	WVR
omstr. juli	Viering 15-j. bestaan Ned.-USSR.	Amsterdam	Ned.-USSR
* 25 juli- 8 aug.	Internat. Kinderkamp "Hannieschaft".	Loenen (kamp "Zonneschijn")?	Ver. Verzet
29 juli- 6 aug.	8e Wereldjeugdfestival.	Helsinki	WFDJ/IUS
10-16 aug.	6e Congres Wereldfed. Democr. Jeugd.	Warschau	WFDJ
18-27 aug.	7e Congres Internat. Unie van Studenten.	Leningrad	IUS
zomer ?	Conf. Ned. en Duitse verzetsstr. in Nederland.	?	Ver. Verzet
sept.	Alg. verg. Wereldfed. Wetensch. Onderzoekers.	Moskou	WFWO
* 4-8 sept.	5e Congres Internat. Org. van Journalisten.	Boedapest	IOJ
* 8-15 sept.	NVB Vrouwenkamp	Hierden	NVB
* 2-6 okt.	4e Internat. beroepsconf. VVI-Metaal.	Berlijn	WVV
herfst	4e Congres Féd. Internat. des Résistants.	?	FIR
1962	Vredesconf. voor landen v.d. 3 continenten.	?	WVR
1962	Buitengewoon congres CPN.	?	CPN
1962	Eur. conf. v. Verzetsstrijders.	?	FIR
1962 ?	Medische conferentie Féd. Internat. des Résistants.	Noorwegen	FIR

<u>Datum:</u>	<u>Bijeenkomst:</u>	<u>Plaats:</u>	<u>Organisatie:</u>
mei 1963	5e Congres Internat. Democr. Vrouwen Federatie.	Moskou	IDVF
voorjaar ? 1963	Conf. Amnestie Portugese Politieke gevangenen en bannelingen.	?	Com. ad hoc
* 1963	2e Wereldconferentie voor vrou- welijke arbeidsters.	?	WVV

* nieuw c.q. aangevuld.